

1. 12. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

„Urgentní“ novela občanského zákoníku je v připomínkovém řízení

V minulých dnech, konkrétně 7. listopadu 2014 byl v Knihovně připravované legislativy na stránkách Vlády ČR uveřejněn návrh zákona, kterým se má změnit zákon č. [89/2012](#) Sb., Občanský zákoník (dále jen „o.z.“) a celkem dalších pět souvisejících předpisů (mj. Zákon o obchodních korporacích, Zákon o veřejných rejstřících). Zda tento návrh změn obsahující přibližně pětadvacet bodů opravdu bude přijat, zatím není jasné, nicméně lze předpokládat širší shodu, než u původního návrhu Ministerstva spravedlnosti, který byl o poznání delší.

Právě původní návrh novely o.z. čelil kritice ze strany odborné veřejnosti, a to zejména pro svou rozsáhlost, kdy bylo možné pochybovat o tom, zda všechny navrhované změny jsou opravdu nezbytné a nejedná se o snahu autorů změnit předpis víc k podobě, kterou by si představovali oni.[1]

Po chladném ohlasu na širší novelu o.z. se tedy autoři patrně rozhodli, že nepůjdou se svým návrhem proti odporu odborné veřejnosti a Ministerstvo spravedlnosti připravilo novelu obsahující změny v opravdu diskutovaných a problematických bodech. Koneckonců k některým otázkám vydala stanovisko i Komise pro aplikaci nové civilní legislativy[2]. Tento „balíček první pomoci“ Ministerstvo předložilo mimo jiné s následujícím průvodním komentářem: *„Důvodem předložení návrhu zákona je snaha poskytnout řešení pro některé zásadní problémy, s nimiž se praxe po zavedení nového civilního kodexu potýká a pro něž úprava tohoto kodexu neposkytuje uspokojivá řešení. K novelizaci byly vybrány především takové oblasti, jejichž stávající úprava může výrazně omezit, znepříjemnit či nevratně změnit život lidí, kterých se povinnosti, plynoucí z nového občanského zákoníku a zákona o obchodních společnostech a družstvech, přímo dotýkají.“* V následujících řádcích bych rád čtenáři přiblížil některé konkrétní body novely.

Svéprávnost

Novela o.z. reaguje na zatíženost soudů ohledně rozhodování o trvajících důvodech pro omezení svéprávnosti. Navrhuje se prodloužení doby, na kterou může soud omezit svéprávnost ze 3 na 5 let. Důvodová zpráva k tomu podotýká, že je to i v zájmu samotných osob, o nichž se rozhoduje, neboť zatížení soudců i znalců by mohlo vést k pouze formálnímu přezkumu s absencí potřebné pozornosti. Takové prodloužení ovšem nic nemění na nutnosti omezovat svéprávnost po nezbytně dlouhou dobu. Nejdelší doba tak směřuje k osobám s těžkou mentální retardací, Downovým syndromem a podobným dlouhotrvajícím poruchám[3]. V takových případech se pak navrhuje zrušit nutnost opatřovat opakovaně nové znalecké posudky a nahradit je například zprávou ošetřujícího lékaře.

Současně se navrhuje zpřesnit úpravu tak, aby bylo zřejmé, že *„týká-li se omezení svéprávnosti jen*

určité záležitosti, může být svéprávnost člověka omezena na dobu nutnou pro její vyřízení“[4].

Plná moc ve formě veřejné listiny

Novela navrhuje výslovně zakotvit v § 441, že „Vyžaduje-li zákon pro právní jednání formu veřejné listiny, postačuje plná moc s úředně ověřeným podpisem a) ve věcech obchodních korporací, b) je-li zmocnitelem podnikatel při podnikatelské činnosti, nebo c) je-li zmocněncem advokát.“. Tím by se mělo reagovat na výkladové nejasnosti ohledně formy plné moci, zejména v kontextu zákona o obchodních korporacích. Této problematice bylo v minulosti věnováno mnoho prostoru, kdy zejména v případech zahraničních společností a zahraničních zmocnitelů se konstruovaly způsoby, jak se vyhnout nutnosti přicestovat do České republiky k udělení plné moci pomocí notářského zápisu. Objevil se názor, který připouštěl aplikaci Zákona o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“), konkrétně § 44, ve snaze vyhnout se nutnosti udělení plné moci českým notářským zápisem[5]. V souvislosti s těmito obtížemi a nejasností použitelnosti uvedeného výkladu aplikujícího ZMPS a stejně tak s ohledem na formu právní moci v případě jediného společníka s.r.o. došlo k návrhu, který patrně široká veřejnost přivítá. Jak uvádí důvodová zpráva: „K odstranění uvedených nejasností i zmírnění neúměrných formálních zátěží se navrhuje stanovit, že ve všech věcech obchodních korporací, to jest všude tam, kde zákon o obchodních korporacích nebo zákon o přeměnách vyžaduje pro právní jednání formu veřejné listiny, bude napříště postačovat plná moc s úředně ověřeným podpisem.“. Tato úprava ovšem platí pouze pro obchodní korporace a nelze ji aplikovat na všechny případy, kdy je k jednání zapotřebí veřejné listiny. Návrh tak vychází z teze, že v případě obchodních korporací a při jednání podnikatelů při podnikatelské činnosti lze očekávat vyšší míru profesionality. V případě jednání, které činí běžný občan většinou bez právního vzdělání, zůstala nezbytnost formy veřejné listiny zachována. Autoři v tomto ohledu zmiňují výhodu zachování řádného uvážení takového kroku, stejně tak jako možnost poradit se při sepisu s nestranným a právně vzdělaným notářem. Jedná se například o úpravu majetkového režimu manželů, zřeknutí se dědictví nebo svolení s vykonatelností, což jsou rozhodnutí velmi důležitá. V případě udělování plné moci advokátům pak postačí plná moc s úředně ověřenými podpisy ve všech případech.

Účast manžela v obchodní korporaci

Dalším z diskutovaných témat nejen před nabytím účinnosti o.z., ale i poté, je účast manžela na obchodní korporaci. Vyřešení této otázky je velmi důležité např. s ohledem na souhlas manžela s převodem obchodního podílu a otázkou, zda má být manžel stranou smlouvy o převodu podílu či nikoliv. Do § 709 odst. 3 o.z. se navrhuje doplnit, že „nabytí podílu však nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev“. Tímto textem by mělo být jasně stanoveno, že podíl na obchodní korporaci, resp. jeho hodnota, může být předmětem SJM, nicméně manžel není účastník v takové společnosti.[6] Manžel tak má pouze majetková práva ze spoluvlastněného podílu, práva a povinnosti společníků (např. účastnit se valné hromady, příplatková povinnost apod.) mu ale nenáleží.

Takový stav tu byl do nabytí účinnosti o.z. a dle autorů důvodové zprávy k novele o.z. nelze usuzovat, že by se zákonodárce chtěl od dřívější úpravy odchýlit. Případná automatická účast manžela na společnosti, by byla zvláště problematická v případě, že je možnost účasti omezena na určité osoby (např. advokáti apod.).

Předkupní právo spoluvlastníků

Ministerstvo navrhuje návrat k předkupnímu právu spoluvlastníka. Nově by měli mít spoluvlastníci možnost koupit spoluvlastnický podíl za cenu obvyklou i v případě, že by ho vlastník chtěl převést bezúplatně. Tato úprava má zabránit vstupu nechtěné 3. osoby do spoluvlastnictví.

Svěřenský fond

Asi největší část novely se zabývá změnou úpravy svěřenských fondů. Návrh vychází z výhrad různých orgánů včetně Vrchního státního zastupitelství v Praze a v první řadě se navrhuje zřídit evidenci svěřenských fondů s identifikací beneficentů. Tím by mělo být zabráněno tomu, aby zřizovatel svěřenského fondu a beneficent mohli zůstat v anonymitě. Stejně tak již nebude neznámý okamžik vzniku takového fondu, neboť novela počítá s konstitutivním zápisem fondu do evidence. Fondů zřízených poslední vůlí se konstitutivnost zápisu týkat nemá. Do evidence svěřenských fondů by v rámci ochrany třetích osob měl být zapsán i počet a způsob jednání správců.

V souvislosti s výše uvedeným se navrhuje upravit zápis do veřejných rejstříků v zákoně č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, přestože svěřenský fond není osobou. Současně je navrženo zakotvit právní fikci, podle které bude evidence svěřenských fondů veřejným rejstříkem. K podání návrhu na změnu nebo výmaz údajů pak bude legitimován svěřenský správce. Zákon č. [304/2013](#) Sb. by byl potom z důvodu terminologické správnosti přejmenován a upraven k začlenění svěřenského fondu jako „neosoby“.

V souvislosti s evidencí fondů ve veřejném rejstříku se zakotvuje i povinnost ukládat dokumenty do Sbírky listin, jde například o smlouvu o vytvoření svěřenského fondu (vyžaduje-li zákon písemnou formu), statut svěřenského fondu (není-li součástí smlouvy) či rozhodnutí o jmenování nebo odvolání svěřenského správce.

Závěr

Závěrem je nutné upozornit ještě na další body novely, které zahrnují úpravu pracovněprávních vztahů nezletilých, kdy se navrhuje návrat k dřívější úpravě, která zakazovala sjednat den nástupu do práce před dokončením povinné školní docházky. O.z. přišel se zákazem samotného sjednání pracovního poměru před dokončením školy, což se ukázalo jako nepraktické. Současně má dojít ke zrušení možnosti ukončit pracovněprávní vztah zákonným zástupcem u dospívajících mezi 15. a 16. rokem věku. Důvodová zpráva uvádí, že vzhledem k pouze ročnímu intervalu, kdy lze takového práva využít a k nutnosti souhlasu soudu, který bude vyžadovat minimálně několik měsíců, se tato úprava nezdá být vhodná. Autoři také upozorňují na zvýšenou míru nejistoty zaměstnavatele.

Mezi další navrhované změny patří i uvedení úpravy provádění pitev do souladu se zákonem o zdravotních službách a transplantačním zákonem, stejně tak jako deklarování možnosti opakovaného umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (tzv. Klokánků).

Závěrem novely se navrhuje doplnit ustanovení, které stanoví, že za škodu způsobenou opuštěným zvířetem je zodpovědná osoba, která ho opustila. Následující přechodná ustanovení, která mohou mít velký praktický význam, nicméně není ambicí tohoto článku je pokrýt.

Návrh novely o.z. je do 8. prosince 2014 v připomínkovém řízení. Následně by měl projít legislativní procedurou, přičemž navrhovaná účinnost je 1. června 2015. Vzhledem k tomu, že novelizovaná ustanovení se týkají otázek, o nichž byla široká společenská debata a u kterých je spíše shoda na potřebě je novelizovat, dá se očekávat, že návrh projde a bude schválen. Nicméně zda tomu tak skutečně bude, se dozvíme až v příštích dnech, týdnech a měsících.

Petr Mundl,
student PF UK

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

-----
[1] viz např. Jiné právo: Občanský zákoník zdrcený novelou novel?. PETROV, Jan. Jiné právo [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#) nebo Česká advokátní komora: Profesoři proti ministerstvu: Neměňte občanský zákoník. BLAŽEK, Vojtěch. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Česká advokátní komora: Profesoři proti ministerstvu: Neměňte občanský zákoník [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[2] např. stanovisko č. 12 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 14. ledna 2014

[3] viz Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, zákon č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zákon č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [111/2009](#) Sb. o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). 2014, s. 22. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#) (dále jen „Důvodová zpráva k novele“)

[4] Důvodová zpráva k novele, str. 4

[5] např. Jiné právo: Plné moci zahraničních společníků, aneb § 441 odst. 2 NOZ a § 44 NZMPS. BŘÍZA, Petr. Jiné právo [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[6] Na bytová družstva se toto pravidlo pochopitelně nevztahuje.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro](#)

[aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)